

John Cage

Silence

Marek Chołoniewski
Kraków

- Dzień dobry Państwu !

- Czy wszyscy dobrze mnie słyszą?

- Ja Państwa na razie nie słyszę, ale mam nadzieję, że uda nam się jakoś porozumieć podczas tego spotkania

- Ten sposób komunikowania wydaje się być adekwatny do tematu dzisiejszej prezentacji, jest także próbą początkowego wyczyszczenia zajmowanej przez nas przestrzeni z nadmiaru zdarzeń akustycznych, wśród których mój głos mógłby zanadto dominować nad pozostałymi ważnymi informacjami i komunikatami

- W ten sposób względna cisza będzie naszym podstawowym poziomem komunikacji, do czasu kiedy pojawią się pierwsze dźwięki będziemy starać się zachować ciszę w jak największym stopniu, będziemy ją tworzyć razem w sposób maksymalnie uświadomiony, sytuacja ta jest nie tylko ćwiczeniem, ale postawą, zachowaniem, trwaniem, specyficzną umową niewielkiej społeczności jaką w tym momencie tworzymy :-)

*Odbiór przestrzeni zależy w takim samym stopniu od
tego co słyszymy jak i od tego co widzimy.*
(Max Neuhaus)

*Nigdy nie byłem zależny od innych kompozytorów w
takim stopniu jak od naturalnych przedmiotów i
zjawisk fizycznych*
(Edgard Varese)

Nie mam nic do powiedzenia i mówię to i to jest poezja
I have nothing to say and I am saying it and that is poetry

(John Cage)

Richard Saunders-Scope
STRIKING THE GONG AROUND—Max Neuhaus, right, percussionist, tries out sounds for the avant-garde program to be given at Judson Hall Tuesday night. At left, Edgard Varese, who will be represented by one of his works on the Wednesday program and, in center, John Cage, who will lead the final concert of the series Wednesday night, Sept. 4.

- Edgard Varese, jeden z najwybitniejszych kompozytorów XX wieku, autor dzieł orkiestrowych, kameralnych i elektronicznych, jego *Ionisation* na zespół perkusyjny z 1931 roku to pierwszy w historii muzyki utwór oparty wyłącznie na rytmie, inspirowany działaniami włoskich futurystów Luigi Russolo, Balilla Pratella oraz Filippo Tommaso Marinetti, pośrednio koncepcją bruitizmu, muzyki wytwarzanej za pomocą *Intonarumori*, specjalnie konstruowanych instrumentów generujących szumy i hałasy (1912)
- John Cage
- Max Neuhaus, perkusista, autor pionierskich koncepcji sztuki dźwiękowej, w tym sieciowej (*Public Supply I* - 1965)

- John Cage urodził się w 1912 r., zmarł w 1992 r.
- W szkole średniej był zaskoczony widząc swoich kolegów studiujących ten sam podręcznik w szkolnej bibliotece. Wyjął książkę autora, którego nazwisko zaczyna się na literę Z. Pisząc wypracowanie na podstawie tej lektury uzyskał najwyższy stopień. Mimo to opuścił szkołę twierdząc, że jest źle prowadzona.
- W roku 1930 wyjechał na 2 lata do Europy podróżując po Francji, Niemczech, Hiszpanii i Włoszech.
- Po powrocie do Stanów miał się różnych zajęć, przede wszystkim współpracował z zespołami tanecznymi jako akompaniator.
- Studiował kompozycję pod kierunkiem Henry Cowella (sukcesora i wielkiego promotora twórczości Charlesa Ivesa, inicjatora techniki klasterowej na fortepianie) i Arnolda Schönberga, (twórcy dodekafonii i serializmu, jednego z największych twórców XX wieku).
- Od początku swej kariery kompozytorskiej prowadził eksperymenty stosując nietypowe techniki wykonawcze, łącząc instrumenty z obiektami dźwiękowymi i źródłami elektronicznymi.

Imaginary Landscapes

Imaginary

Landscape 1

(1939)

na zespół kameralny
i elektroniczne tony
proste z testowych
płyt gramofonowych

Imaginary

Landscape 4

(1951)

na 12
radioodbiorników
nastrojonych na fale
średnie

- Twórca fortepianu preparowanego, instrumentu wynalezioneo z potrzeby chwili, z braku miejsca na instrumenty perkusyjne w pracy z zespołem tanecznym w Cornish School in Seattle pod koniec lat 30-tych.

Pomiędzy struny fortepianu kompozytor włożył przedmioty z metalu, plastiku i gumy zmieniając radykalnie brzmienie poszczególnych strun, traktując je jako oddzielne instrumenty muzyczne. Fortepian w ten sposób stał się instrumentem perkusyjnym o rozbudowanej palecie dźwiękowej.

Bacchanale, pierwszy utwór na fortepian preparowany z 1940 r.

- Najbardziej znaną kompozycją na fortepian preparowany są *Sonaty i Interludia* (1946-48) oraz *Koncert na fortepian preparowany i orkiestrę kameralną* (1950-51)

	SCREW	1-2	10	BOLT	2-3	7 $\frac{1}{8}$				
	(PLASTIC (3x G))	1-2-3	2 $\frac{5}{8}$	BOLT	2-3	2				
	PLASTIC (OVER UNDER)	1-2-3	2 $\frac{7}{8}$	SCREW	2-3	1	RUBBER	1-2-3	8 $\frac{1}{4}$	C
	(PLASTIC (3x D))	1-2-3	4 $\frac{1}{4}$				RUBBER	1-2-3	4 $\frac{1}{2}$	B \flat
	PLASTIC (OVER 1 - UNDER 2-3)	1-2-3	4 $\frac{1}{8}$				RUBBER	1-2-3	10 $\frac{3}{8}$	G \sharp
	BOLT	1-2	15 $\frac{1}{2}$				RUBBER	1-2-3	5 $\frac{3}{8}$	F \sharp
	BOLT	1-2	14 $\frac{1}{2}$	BOLT	2-3	$\frac{5}{8}$	RUBBER	1-2-3	9 $\frac{3}{8}$	D
				BOLT	2-3	7 $\frac{1}{8}$	RUBBER	1-2-3	14 $\frac{1}{8}$	D \flat

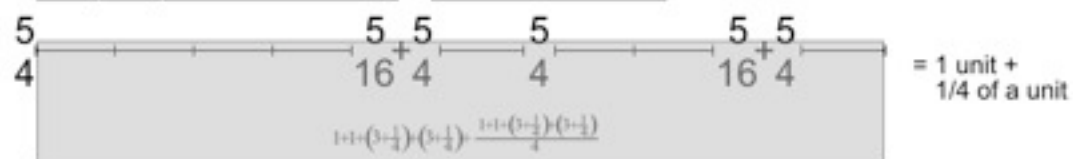
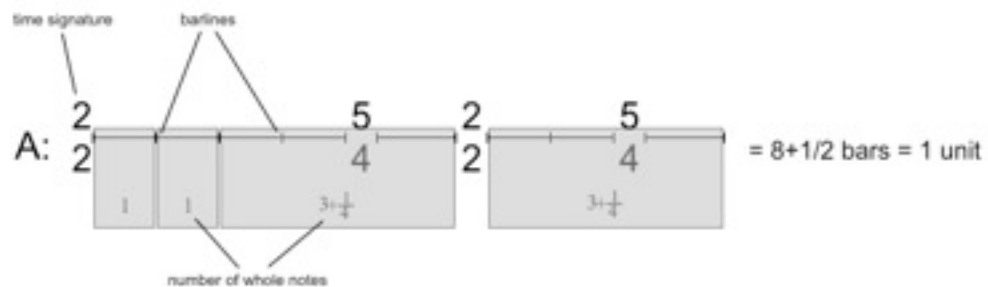
tabela preparacji fortepianu

- David Greilsammer preparujący fortepian przed wykonaniem ***Sonat i Interludiów*** Cage'a

- David Greilsammer preparujący fortepian przed wykonaniem ***Sonat i Interludiów*** Cage'a

Sonata III

In units: AABB = 1 + 1 + 3+1/4 + 3+1/4

- ***Sonata V*** w wykonaniu Katy Mitchell

W stronę ciszy

Prelude for meditation (1944)

Cisza

Kompozytor podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie natury podstawowej, zarówno w wymiarze estetycznym jak i egzystencjalnym:

Czy istnieje cisza?

Odwiedza komorę bezechową, aby fizycznie doświadczyć zjawiska ciszy.

Po wyjściu z laboratorium stwierdza, że ciszy nie ma:

„słyszałem bicie mego serca i pisk systemu nerwowego”.

W 1952 r.
powstaje utwór
Waiting
skupiający
uwagę odbiorcy
na odmierzaniu
czasu,
oddzielający
maksymalnie
odległości
pomiędzy
zdarzeniami
dźwiękowymi.
W proporcji
czasowej cisza
staje się niejako
ważniejsza od
dźwięku.

The image displays five systems of musical notation for the piece 'Waiting'. Each system consists of a grand staff (treble and bass clefs). The notation is minimalist, featuring rests and sparse rhythmic markings. The first system shows a 3-measure rest in the bass clef, followed by a 9-measure rest in the treble clef, and then 3 and 1 measure rests in the bass clef. The second system includes a 'C. rest' marking. The third system features a 3-measure rest in the bass clef and a 4-measure rest in the treble clef. The fourth system shows a 3-measure rest in the bass clef and a 3-measure rest in the treble clef. The fifth system shows a 3-measure rest in the bass clef and a 3-measure rest in the treble clef. The notation is sparse and emphasizes the duration of the rests.

W tym samym 1952 roku powstaje jedna z najbardziej znanych kompozycji Cage'a **4'33''**, utwór radykalny w swej koncepcji, porządkujący wiele elementów istotnych dla dzieła, nie tylko muzycznego.

Kompozycja nie zawiera ani jednego dźwięku, składa się z 3 części występujących w partyturze jako pauzy generalne:

I. Tacet, II. Tacet, III. Tacet

Utwór może być wykonywany na dowolnym instrumencie od solowego po orkiestrę. Historia wykonania utworu zawiera wydarzenia bardzo nietypowe.

prekursorzy

4'33" nie jest pierwszym utworem w historii muzyki zawierającym puste takty i wykorzystującym ciszę jako podstawowy materiał „dźwiękowy”

- Alphonse Allais skomponował w 1897 *Funeral March for the Obsequies of a Deaf Man*
- Erwin Schulhoff w swoim "In futurum" z 1919 roku jedną część utworu fortepianowego z cyklu *Fünf Pittoresken* wypełnił całkowitą ciszą
- Druga i ostatnia część *Monotone-Silence Symphony* z 1949 r. Yves Klein'a (wcześniejsza wersja jako *The Monotone Symphony*, skomponowana w latach 1947-1948) to 20 minut braku dźwięków

W programie
koncertu
premierowego
(29.08.1952)
4'33" występuje jako
pierwsza część
kompozycji
4 utwory
(4 pieces).

W rzeczywistości
4'33" to utwór
3-częściowy
 $30''+2'23''+1'40''=$
4'33"

Woodstock Artists Association

presents

john cage, composer

david tudor, pianist

PROGRAM

aug. 29, 1952 john cage
for piano christian wolff
extensions #3 morton feldman
3 pieces for piano earle brown
premier sonata pierre boulez
2 parts
5 intermissions morton feldman
for prepared piano ... christian wolff
4 pieces john cage
4' 33"
30"
2' 23"
1' 40"
the banshee henry cowell

PATRONS: Mrs. Emmet Edwards, chairman; Mr. and Mrs. Sidney Berkowitz, Dr. and Mrs. Hans Cohn, Mr. and Mrs. Henry Cowell, Mr. and Mrs. Rollin Crampton, Mr. and Mrs. Roland d'Albis, Mr. and Mrs. Pierre Hearotte, Dr. and Mrs. William M. Hitzig, Mrs. Charles Rosen, Dr. and Mrs. Harold Rugg, Mr. and Mrs. Alexander Semmler, Mr. and Mrs. John Striebel, Mr. and Mrs. Richard Thibaut, Jr., Capt. C. H. D. van der Loo, Miss Alice Wardwell.

MAVERICK CONCERT HALL

Friday, August 29

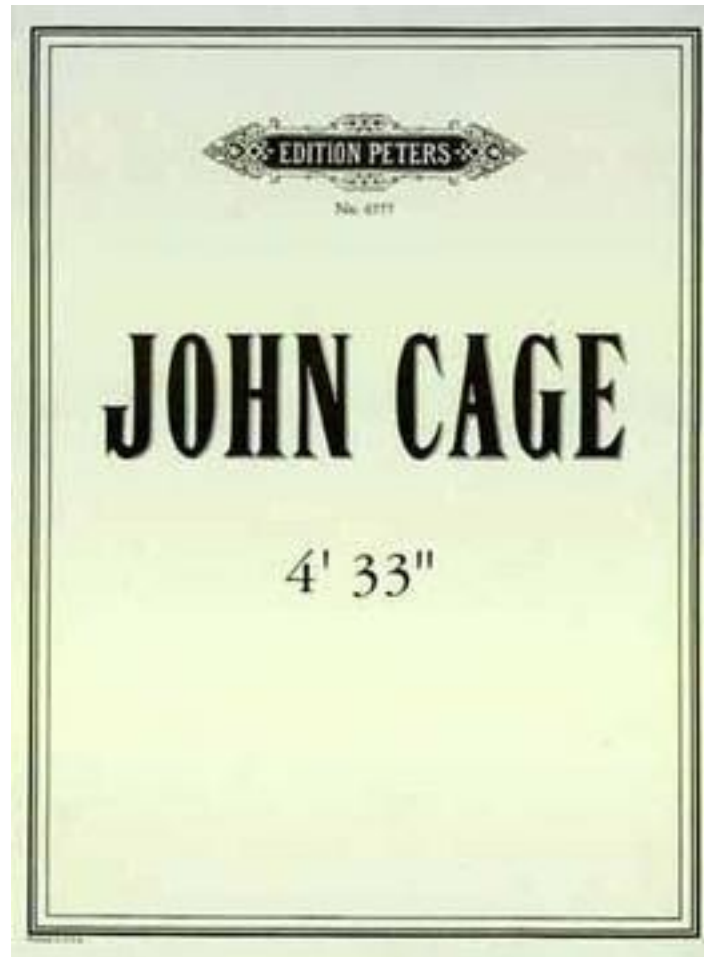
8:15 P. M.

BENEFIT ARTISTS WELFARE FUND

- Prawykonanie 4'33" nastąpiło 29 maja 1952 roku
Wykonawcą był David Tudor, któremu utwór był dedykowany

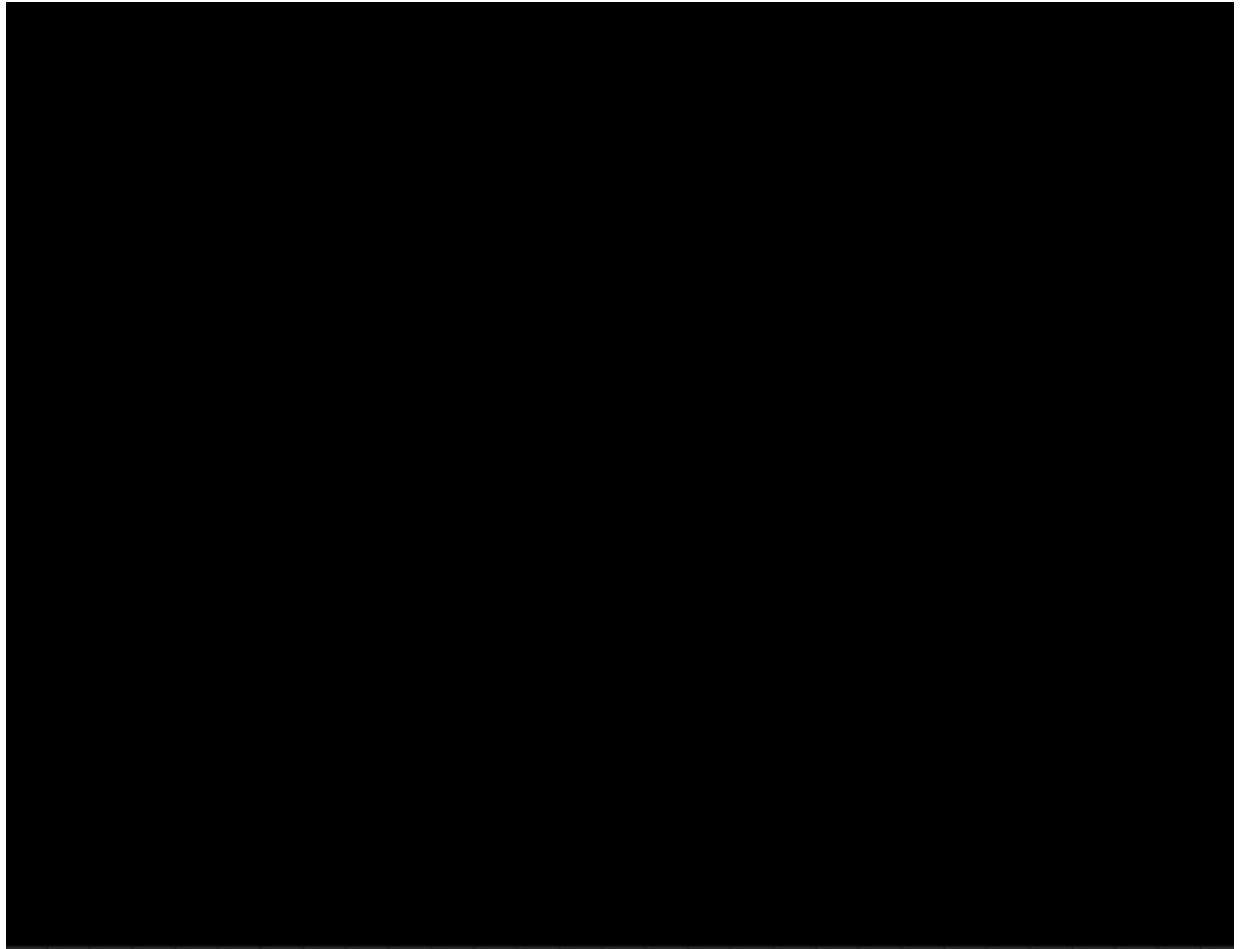

Pierwotna partytura zaginęła.
Utwór istnieje w kilku wersjach autorskich.

- 4'33 jest kompozycją muzyczną wypełnioną w całości pauzami. W tradycji sztuk wizualnych stanowi wzorcową formę sztuki performance, ale też instalacja dźwiękowa, w której odgłosy otoczenia stają się naturalnym składnikiem działania artystycznego.

Uliczne wykonanie 4'33" przez kompozytora było z kolei typowym happeningiem.

- Wykonaniem utworu zajmują się amatorzy

- Jak i profesjonalne zespoły orkiestrowe

Dźwięk i cisza wg Cage'a

- dźwięk pozbawiony dodatkowych atrybutów i znaczeń
- dźwięk jako niezależne zjawisko akustyczne
- dźwięk wyzwolony ze swych tradycyjnych funkcji muzycznych
- parametry dźwięku: wysokość, długość, głośność, barwa
- parametry ciszy: wyłącznie długość

Muzyka i cisza

- Cisza występuje w partyturze utworu muzycznego w formie pauz, fermał, przerw pomiędzy częściami utworów. Jej bardzo ważną formą stanowią początek i koniec utworu. Muzyka istniejąca w formie akustycznej, w trakcie wykonania lub rejestracji na płytach i innych nośnikach posługuje się ciszą w sposób bardziej naturalny i równoważny dźwiękom.
- Jeśli zastąpimy ciszę wszystkimi dostępnymi w danym momencie dźwiękami jesteśmy w stanie uruchomić proces tzw. *negative music*, gdzie punktem wyjścia jest maksymalnie zagęszczona faktura dźwiękowa. Muzyka powstaje poprzez redukcję materiału dźwiękowego i jego permutacje. Taką formą jest stosowany częstokroć przez Cage'a *collage*.

Cisza i hałas

- Sięganie w tym czasie przez Cage'a po formy skrajnie różne w fakturze i koncepcji w rzeczywistości łączyła ta sama zasada maksymalnego przełamywania barier krępujących muzykę. Cisza i collage były przeciwstawnymi sobie formami pod względem organizacji materiału dźwiękowego. Do tego bardzo ważnym elementem było stosowanie reguł matematycznych, działania algorytmów liczb losowych, aleatoryzm i inne formy stosowane w poezji, tańcu, grafice i malarstwie.

Williams Mix

(1952/53)

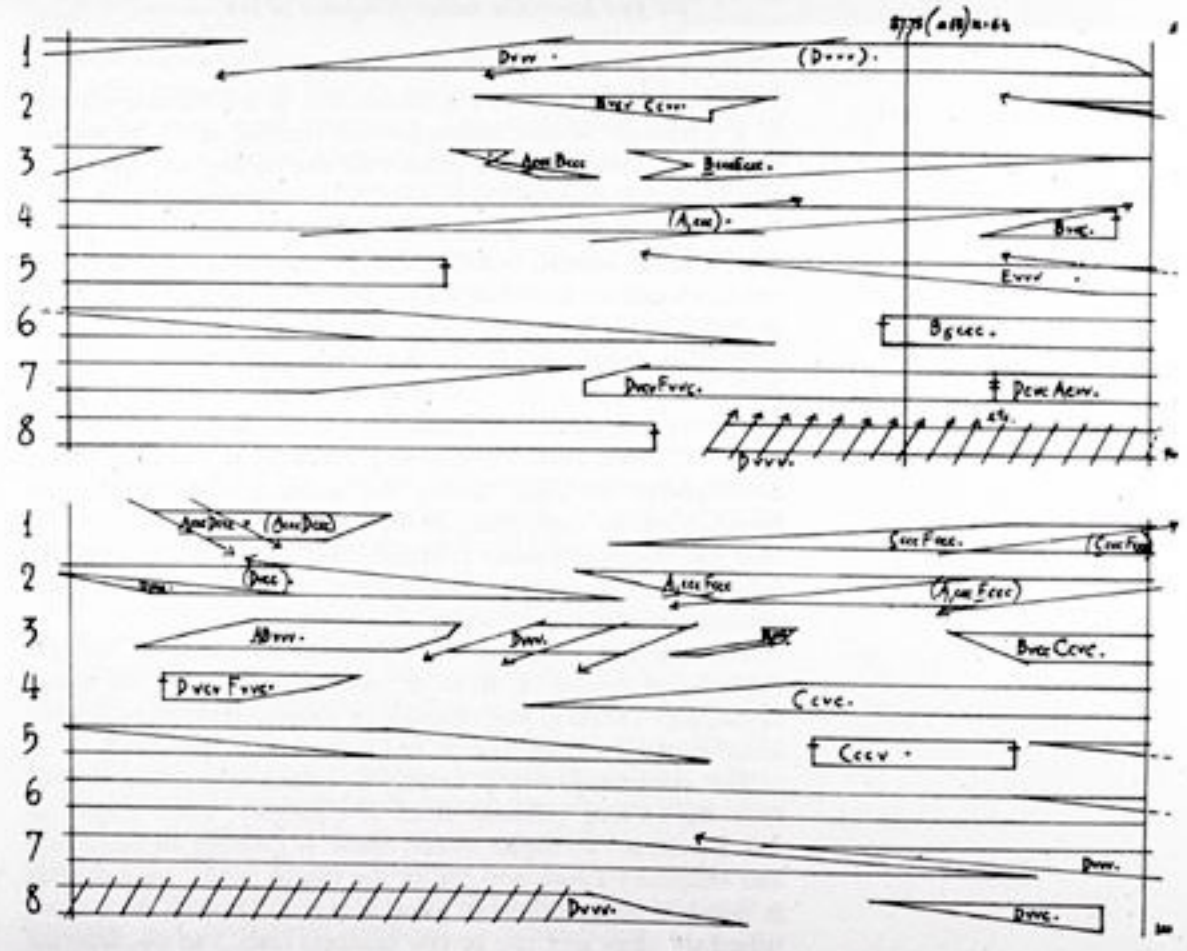
we współpracy z

Earle Brown, Louis
Bebe Barron, David
Tudor, Ben Johnston

Barron Studio

Nowy Jork

Collage

Variations IV

(1963) razem z
Davidem Tudorem

Variations V (1965)

z Merce Cunningham

Roratorio (1988)

partytura *Williams Mix*

- **Variations IV**

Razem z Davidem Tudorem Feigen Palmer Gallery, Los Angeles (sierpień 1963)

Variations V (1965) - John Cage
i Merce Cunningham Dance Company

10 RULES FOR STUDENTS AND TEACHERS

FROM JOHN CAGE

- Rule 1: Find a place you trust, and then, try trusting it for awhile.
- Rule 2: (General Duties as a Student)
Pull everything out of your teacher.
Pull everything out of your fellow students.
- Rule 3: (General Duties as a Teacher)
Pull everything out of your students.
- Rule 4: Consider everything an experiment.
- Rule 5: Be Self Disciplined. This means finding someone wise or smart and choosing to follow them. To be disciplined is to follow in a good way. To be self disciplined is to follow in a better way.
- Rule 6: Follow the leader. Nothing is a mistake. There is no win and no fail. There is only make.
- Rule 7: The only rule is work. If you work it will lead to something. It is the people who do all the work all the time who eventually catch onto things. You can fool the fans--but not the players.
- Rule 8: Do not try to create and analyze at the same time. They are different processes.
- Rule 9: Be happy whenever you can manage it. Enjoy yourself. It is lighter than you think.
- Rule 10: We are breaking all the rules, even our own rules and how do we do that? By leaving plenty of room for "x" qualities.

Helpful Hints:

Always Be Around.
Come or go to everything.
Always go to classes.
Read everything you can get your hands on.
Look at movies carefully and often.
SAVE EVERYTHING. It may come in handy later.

10 reguł i przydatnych wskazówek dla studentów i nauczycieli grupy tanecznej Merce Cunnimghama

- Pewnego dnia poszedłem do dentysty. W radio powiedzieli, że jest to najgorętszy dzień roku. Miałem na sobie marynarkę, bo wizyta u lekarza zawsze wydawała mi się czymś formalnym. Doktor Heymen przerwał pracę i spytał: "Dlaczego nie zdejmie pan marynarki?" "Mam dziurawą koszulę i dlatego wolę siedzieć w marynarce", odpowiedziałem. Na to on: "A ja mam dziurawą skarpetkę. Jeśli pan chce zdejmę buty"

- Kiedyś spytałem Schönberga co sądzi o sytuacji międzynarodowej.
- *Chodzi o to, żeby rozwijał się handel zagraniczny* odpowiedział.

Zen

- Zen mówi: Jeśli czujesz się czymś znudzony po dwóch minutach, spróbuj robić to przez cztery minuty. Jeśli nadal cię to nudzi, rób to przez osiem, szesnaście, trzydzieści dwie i więcej minut. W końcu zobaczysz, że wcale nie jest to nudne, a wręcz przeciwnie - bardzo ciekawe

I Ching

- Już w latach 40-tych Cage poznaje muzykę i filozofię Wschodu. Zaczyna stosować metody losowego wyboru materiału dźwiękowego, stosuje księgę *I Ching* we wspólnej kompozycji z Lejarem Hillerem *HPSCHD* na 1 - 7 klawesynów i 1 - 57 komputerowo generowanych taśm dźwiękowych z 1969 r.
dźwięki komputerowe tworzone są zastosowaniem najprostszej metody cyfrowej syntezy dźwięku, tzw. DDS - direct digital synthesis

John Cage and Lejaren Hiller - ***HPSCHD*** (1969)

- Wykonanie: Antoinette Vischer, David Tudor, Neely Bruce - klawesyny
- Department of Computer Science of the University of Illinois, Urbana

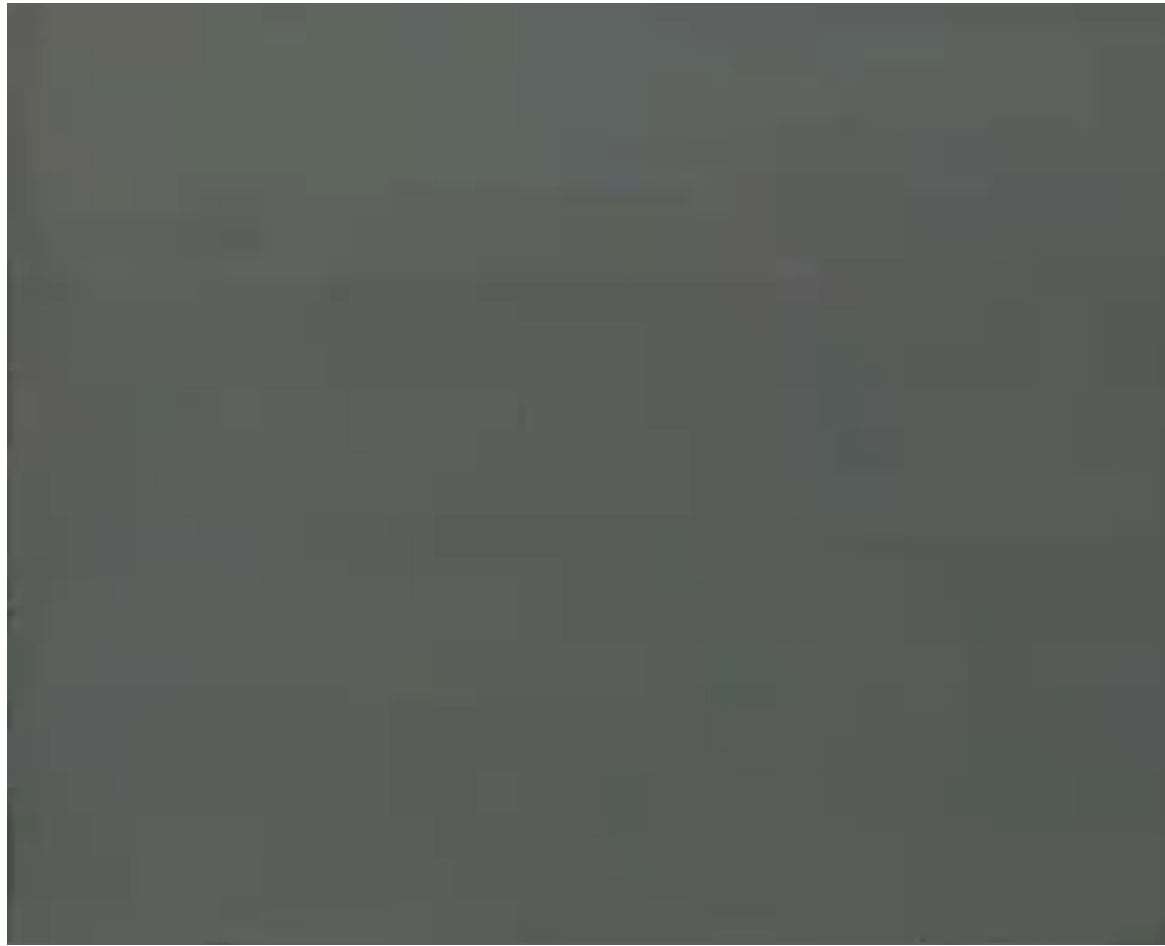
- W Darmstadt, kiedy nie byłem zajęty muzyką chodziłem po lesie i szukałem grzybów. Pewnego dnia, kiedy zbierałem *Hypholomas*, które rosły wokół pniaka niedaleko sali koncertowej, podeszła do mnie jedna z pań sekretarek z ***Ferienkurse fur Neue Music*** i powiedziała: "A jednak Natura jest lepsza niż Sztuka".

- Zdziwiło mnie, gdy w domu opieki wszedłem do pokoju Matki i zastałem włączony telewizor. Szedł program, w którym pokazywano nastolatków tańczących rock-and-rolla. Spytałem Matkę jak podoba jej się ta nowa muzyka. odpowiedziała: "Ach, jeśli chodzi o muzykę, nie jestem zbyt wybredna". A po chwili, ożywiając się dodała: "Ty zdaje się też nie jesteś"

- Peck mówi, że jeśli w ogrodzie wszystko rośnie jak trzeba, to można się spodziewać, że rośliny w lasach, na polach i nieużytkach też będą rosły jak trzeba.

- Po jakiejś godzinie w lesie spędzonej na poszukiwaniu grzybów Ojciec powiedział: "No cóż, zawsze możemy pójść i kupić trochę prawdziwych".
- Przełożył Piotr Sommer

Water Walk (1959/60) program TV

Essey

Voiceless text composition

- John Cage - *Essey* (1986)

18 komputerowo-generowanych mezostyków (*wierszy pisanych w poziomie i pionie*) na podstawie tekstów *Writing through the Essay "On the Duty of Civil Disobedience"*.

Każdy z mezostyków czytany przez Cage'a poddany został komputerowej obróbce polegającej na wycięciu samogłosek i pozostawieniu syczących spółgłosek. Nagrania głosu zostały rozciągnięte w czasie tworząc wielościeżkową fakturę.

Wszystkie operacje edycji i resyntezy głosu dokonano w Center for Computer Music at the Brooklyn College of Music (kierowany przez Charlesa Dodg'a). Kompozycję wykonywano na żywo przez zespół muzyków towarzyszących choreografii Merce Cunningham'a.

Kompozycja zawiera elementy typowe dla formy *collage*.

Dźwięk i przestrzeń na 6th Avenue

Dźwięk i przestrzeń na 6th Avenue

cisza i hałas

- Cisza jako brak intencji
- Cisza jako bezruch i bezczas
- Cisza jako brak 1 - 0
- Cisza jest pojęciem względnym i zależy od kontekstu

Rezonans koncepcji Cage'a

Audio Art, Sztuka sieciowa,

indywidualne traktowanie
poszczególnych elementów dzieła
artystycznego

- dźwięk - przestrzeń - czas w skali makro i mikro
- przestrzenie niedostępne za pomocą zmysłów bez dodatkowych protez

Poza (ponad, pod, przed, w, nad) ciszą

- Christina Kubisch - Elektromagnetyczne pole miasta
- Edwin van der Heide - IFRR sound modulated light installation
- Felix Kubin - mikro sound
- Dan Senn - Sound Forest nadnaturalny rezonans otoczenia
- Francesco Lopez - Azoic Zone
- Marek Chołoniewski - Passage (I część), prawie nic, 5 silences,

Marek Chofoniewski

... nothing?

Czesky Rozhlas
Michal Rataj
Prix Bohemia
Radio Art
Podebrady 2010

